

KESSELYÁK PÉTER

Csillagjárás

1957. április 2-án történt. Langyos tavaszi este borult az elcsöndesedő szegedi utcára. Későre járt, 11 óra is elmúlt már. Édesanyám aznap délben 3 napos iskolai kirándulásra utazott kísérő tanárként Budapestre, így testvéremmel kettesben voltunk otthon. Éppen lefeküdtünk, amikor hosszú csöngetés riasztott ki az ágyból. Rendőrség! A kapuban két rendőr állt, engem kerestek. Öltöznek fel gyorsan, 5 percet adnak rá. Előzetes letartóztatás. De hát miért? Azt ők nem tudják, majd a kihallgatáson kiderül. Gyors búcsút vettem riadt öcskösömtől és néhány perc múlva már az utca kövezetét róttam egyenruhás kísérőimmel. Meglepetésre nem hármasban voltunk: két másik egyetemista fiatalembert már „begyűjtöttek”, egyikőjük Bitó Jancsi évfolyamtársam és barátom volt. Az egyetemi kollégium kapuja előtt megálltunk, ahol két újabb hallgatót vettek pártfogásukba a rendőrök. Aztán a 7 főre duzzadt menet végigbotorkált a városon. A híres-hírhedt Csillag börtön fekete vaskapuja előtt álltunk meg legközelebb. Becsöngettek. A kapu megnyílt, majd automatikusan bezáródott mögöttünk. Odabenn az őrség átvett minket a rendőröktől. Közölték, hogy előzetes letartóztatásunk hat hónapig is eltarthat. Vallomásunktól függ, hogy mi lesz a további sorsunk. Két újabb vaskapun keresztül, amelyek mindegyikét riasztóberendezés és farkaskutya őrzött, hosszú börtönfolyosóra kísérték bennünket. Bitó Jancsival egy kétszemélyes cellába kerültem. Emeletes ágy, szalmazsák, pokróc, vizes vödör, kübli. Ennyiből állt a berendezés. Lepedőt nem kaptunk. A szalmazsákon és a rajta fekvő zsákpárnán több tenyérynyi vérfolt árulkodott arról, hogy a cella előző lakóit alaposan összeverték. Jócskán

elmúlt éjjel, amikor Jancsival „nyugovóra” térhettünk.

Sejtettük már, hogy miért kerültünk ide. Hajdan mindketten piarista diákok voltunk és az államosítás után kedves cserkészvezetőnk, Kovács Mihály tanár úr vezetésével egészen 1954-ig minden nyáron „illegális” hittan-táborokon vettünk részt, év közben pedig kiscsoportos hittanórákat tartott többek között nekünk is. 1955-ben letartóztatták és 10 hónapra elítélték az ifjúsággal való tiltott foglalkozás miatt. 1956 szeptemberében szabadulva meglátogattak minket és elmondta, hogy a „hivatalos szervek” mindent tudnak rólunk. Ha netán minket is kihallgatnak, nyugodtan mondjunk el mindent úgy, ahogyan volt, hiszen nem voltunk „összeesküvők”, foglalkozásaink célja az evangéliumi értékek magunkévá tételén túl mindig is az volt, hogyan kell és lehet egy keresztény embernek békésen, de megalkuvás nélkül, értékeit megőrizve beilleszkednie egy életre a vele szemben más elvárásokat támasztó és más értékrendet valló szocialista társadalomba. Miska bá’ ’56 szeptemberi szavai a közelgő októberi forradalom forгатagában feledésbe merültek, a „hivatalos szervek” azonban – úgy látszik – nem felejtették el, hogy az ő tanítványait, köztük minket is, vallomásra bírjanak.

Másnap reggel az örök áttelepítettek bennünket egy nagy közös fogolyterembe, ahol körülbelül tizen-tizenketten lehettek, de csak éppen hogy leraktuk személyes motyóinkat, máris elvittek minket vallomástételre. Jancsit is, engem is külön bedugtak egy-egy üres cellába. Papírt, tollat nyomtak a kezembe, meg vagy harminc kérdést, amelynek a fele a Kovács tanár úrral kapcsolatos „kleri-

kális múltunkra” vonatkozott, a másik fele pedig arra, milyen ’56-os „ellenforradalmi tevékenység”-ben vettünk részt vagy tudunk róla. A kérdések első felére részletesen leírtam mindazt, amit Miska bá-tól úgyis tudtak már, a második kérdéscsoportnál pedig megkockáztattam a teljesen nemleges választ, feltételezve, hogy amiben részt vettünk, arról nem tudnak. *Ráadásul az forradalom volt és nem ellenforradalom, ezért hát úgy érveltem magamban, hogy a rosszul feltett kérdésre nem is jár érdemi válasz.* Délben utolsó cseppig elfogyasztottam a csajkában beadott krump-
lihéj levest. Délután 4 órakor jöttek írásos vallomásomért, majd visszavittek a közös fogolyterembe. Jancsit valamivel később hozták máshonnan.

Életem egyik legmegindítóbb élménye volt megtapasztalni azt az együttérzést, amivel a közös fogolyterem lakói fogadtak, miután reggel óta csak most láttak viszont a baljós-
latú kihallgatás után. A társadalom minden rétege képviselve volt közöttük, mégis szinte közös szívdobbanással, aggóva szorosan körém gyűltek és túlradó segítőkészséggel érdeklődtek: Mit csináltak magával ilyen sokáig? Megverték? Kínózták? – Valamelyik szalmazsákból előkerült egy kis üveg pálinka, és odanyújtották: Igyék egy kortyot! – Csak akkor nyugodtak meg, amikor látták, hogy ép minden tagom és nem szorulok segítségre.

Harmadik nap délután Jancsival együtt felvittek a börtöniródára, ahol két detektív fogadott minket. Leültettek, majd az egyik

EGYETEMI TÁBOR, TAPOLCA, 1955. JÚLIUS 28. HÁTUL KÖZÉPEN: BORSODI HADNAGY.

ÁLLÓ SOR BALRÓL: **KESSELYÁK P.**, VIDA IMRE, x, CSERNYÁK LÁSZLÓ, HORVÁTH RÓBERT, UHRIN JÁNOS, **KISS TAMÁS**, LEINDLER LÁSZLÓ, SKANDERA LAJOS, MOLNÁR MIHÁLY, SZÁNTHÓ GYULA, x, SZENTANNAI PÉTER, KAMARÁS LAJOS, BAJUSZ MIHÁLY, x

ÜLŐ SOR BALRÓL CIKK-CÁKKBAN: LOSONCZI, KISS JENŐ, x, **MÓNUS ÁRON**, x, **LENGYEL ZOLTÁN**, SZILÁGYI ISTVÁN, **ASZALÓS JÁNOS**, x, **BITÓ JÁNOS**, x, TIMÁR MÁTYÁS., x, GERA JÓZSEF, CZESZNAK MIHÁLY, GAÁL ÖDÖN, x

cigaretára gyújtott, és jelentőségteljesen nekilátott a mondókájának: Írásos vallo-másunkat elfogadták. Remélik, tudatában vagyunk annak, hogy nagyon veszedelmes államellenes bűncselekménynek voltunk a részesei a tiltott hittan órákon és tábороkon való részvételünkkel és azzal a világnézettel, hogy idegen testként épülünk bele észrevétlenül a szocialista társadalomba. Ám lássuk pártunk és kormányunk nagylelkűségét velünk, megtévedt ifjakkal szemben: ma, április negyedikén, felszabadulásunk ünnepén szabadon engednek bennünket. A másik detektív még megkérdezte, mikor esedékes tanulmányaink befejezése az egyetemen, majd jelentőségteljesen hozzátette: „még találkozhatunk”. (Hála a Gondviselésnek, sohasem találkoztunk többé!)

Pár perc múlva kívül találtuk magunkat a börtönkapun. Harmadnapos szakállal, gyűrött hétköznapi ruhában, fillér nélkül a zsebemben osontam hazafelé. Az utcán ünneplőbe öltözött, jól fészült emberek jöttek szembe, kismamák babakocsit tolvá napoz-

tatták kicsinyeiket a virágillatos tavaszi lég-áramban. *Most éreztem igazán, milyen hatalmas kincs a szabadság! És ezt csak azok tudják, akiket egyszer már megfósztottak tőle.* Hazaérve megkönnyebbülten tapasztaltam, hogy édesanyám még nem tért vissza a háromnapos iskolai kirándulásról, így csak este tudta meg, hogy időközben én is „kirándultam” egyet.

Három nappal később Beethoven Fidelio című operáját adták elő a szegedi színházban. A megnyílt börtönkapu jelene a karjaikat vágyakozóan fény felé nyújtó rabokkal – olyan volt, mintha magam is köztük lennék. Mély szolidaritást éreztem a Csillag börtönben maradt rabtársaimmal és mindazokkal, akik szerthe a világon börtönökben és tábороkban sínylődve üldözést szenvednek az igazságért. Nekem csak három nap jutott ebből, de gazdagabb lettem tőle. Talán azért, hogy megpróbáltatásom csekélységén szégyenkezve képes legyek átérezni Miska bá’ és a hozzá hasonló sokak hősi áldozatának igazi nagyságát.